

Bulletin

66 CBN

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

augustus | 2013

Oprichting en opdracht

De Commissie werd opgericht door het koninklijk besluit van 21 oktober 1975 houdende oprichting van een Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

De Commissie heeft als autonoom adviesorgaan tot taak:

- de regering en de Kamers van advies te dienen, op hun verzoek of op eigen initiatief, op het gebied van de boekhouding en van de jaarrekeningen;
- de boekhoudkundige doctrine te ontwikkelen en, via adviezen of aanbevelingen, de principes te bepalen van een regelmatige boekhouding;
- het uitbrengen van gemotiveerde adviezen omtrent individuele vragen om afwijking van de wetgeving gericht door ondernemingen aan hetzij de minister van Economische Zaken, hetzij aan de minister van Middenstand.

Samenstelling

Voorzitter

DHR. JAN VERHOEYE

Benoemd op voorstel van de minister van Economie

Leden

MEVR. VÉRONIQUE TAI

DHR. LUC VAN BRANTEGEM

Benoemd op voorstel van de minister van Financiën

DHR. RUDI QUINART

Benoemd op voorstel van de minister van Begroting

DHR. HUGO VAN PASSEL

Benoemd op voorstel van de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren

MEVR. MICHELINE CLAES

Benoemd op voorstel van de Raad van het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten

MEVR. VEERLE SLEEUWAGEN

Benoemd op voorstel van de Raad van het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten

MEVR. CHRISTINE COLLET

Benoemd op voorstel van de minister van Middenstand, gekozen op dubbele lijsten voorgesteld door de representatieve organisaties van de Middenstand

MEVR. LAURENCE PINTE

DHR. BRUNO COLMANT

MEVR. VÉRONIQUE GODDEERIS

DHR. IVO DIERICKX

Benoemd op voorstel van de Centrale raad voor het Bedrijfsleven

DHR. BART AMEYE

Benoemd op voorstel van de minister van Economie

DHR. GUY GIROULLE

Benoemd op voorstel van de minister van Justitie

MEVR. CATHERINE DENDAUW

Benoemd op voorstel van de minister van Middenstand

DHR. THIERRY LHOEST

Benoemd op voorstel van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen

Secretariaat vaktechnische zaken

MEVR. SADI PODEVIJN

Secretaris-generaal

MEVR. ELS GOSSÉ

Wetenschappelijk secretaris

DHR. IGNACE BOGAERT

Wetenschappelijk secretaris

MEVR. ANNE-LAURE LOSSEAU

Wetenschappelijk secretaris

DHR. ARTHUR VAN DAMME

Wetenschappelijk secretaris

DHR. FILIP HENDRICKX

Wetenschappelijk secretaris

Vertaalster

MEVR. FREIJA VAN DRIESSCHE

Secretariaat administratieve zaken

DHR. MARC VAN DER HAEGEN

Administratief secretaris

Inhoud

BULLETIN 66

advies 2013/3	5
<i>De boekhoudkundige verwerking van step acquisitions</i>	
<i>Advies van 20 februari 2013</i>	
I. INLEIDING	5
II. PRAKTISCHE UITWERKING	5
A. <i>Verhoging van belang in een geassocieerde onderneming die na de verhoging nog steeds een geassocieerde onderneming blijft</i>	5
B. <i>Verhoging van belang in een geassocieerde onderneming, die na de verhoging een integraal geconsolideerde dochteronderneming wordt</i>	8
advies 2013/4	13
<i>De boekhoudkundige verwerking van step disposals advies</i>	
<i>Advies van 20 februari 2013</i>	
I. INLEIDING	13
II. PRAKTISCHE UITWERKING	13
A. <i>Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan nog steeds een integraal geconsolideerde dochteronderneming blijft</i>	13
B. <i>Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan een geassocieerde onderneming wordt</i>	17

advies 2013/5	20
<i>De aandeelhoudersstructuur van ondernemingen: opname in de toelichting van de jaarrekening Advies van 4 maart 2013</i>	
I. INLEIDING	20
II. KENNISGEVINGSPLICHT	20
A. <i>Belangrijke deelnemingen</i>	20
1. Kennisgeving van belangrijke deelnemingen in genoteerde naamloze vennootschappen	20
2. Kennisgeving van belangrijke deelnemingen in naamloze vennootschappen die niet genoteerd zijn in de zin van artikel 4 W.Venn.	22
3. Anti-witwaswetgeving	23
B. <i>Kruisparticipaties</i>	24
1. Kennisgeving op grond van artikel 631 W.Venn.	24
2. Kennisgeving op grond van artikel 632 W.Venn.	24
III. OPENBAARMAKING DOOR VERMELDING IN DE TOELICHTING	25
A. <i>Wettelijke bepalingen</i>	25
1. Belangrijke deelnemingen (Transparantiewetgeving)	25
2. Kruisparticipaties	25
B. <i>Specifieke regels m.b.t. de vermelding van de aandeelhoudersstructuur in de toelichting</i>	26
advies 2013/6	27
<i>De boekhoudkundige verwerking van de afzonderlijke aanslag op interne pensioenvoorzieningen Advies van 6 maart 2013</i>	
advies 2013/7	29
<i>De boekhoudkundige verwerking van ruilverrichtingen Advies van 24 april 2013</i>	
I. INLEIDING	29
II. ALGEMENE PRINCIPES BETREFFENDE RUILVERRICHTINGEN: HET TIJDSTIP WAAROP DE DOOR DE PARTIJEN GEREALISEERDE MEER- OF MINDERWAARDEN BIJ RUILOVEREENKOMSTEN IN RESUL- TAAT WORDEN GENOMEN EN HET TIJDSTIP WAAROP DE UITBOEKING VAN DE ACTIVA OP DE BALANS DIENT PLAATS TE VINDEN	29
III. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	30
IV. VOORBEELD	31

advies 2013/8	33
<i>De boekhoudkundige verwerking van de door de Waalse regering gecreëerde opleidingscheques</i>	
<i>Advies van 24 april 2013</i>	
I. INLEIDING	33
II. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	33
advies 2013/9	35
<i>De boekhoudkundige verwerking van een herziening van de btw op een aangekocht bedrijfsmiddel</i>	
<i>Advies van 8 mei 2013</i>	
advies 2013/10	36
<i>Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen: voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro</i>	
<i>Advies van 8 mei 2013</i>	
I. INLEIDING	36
II. BEGINSSEL: BOEKHOUDING EN JAARREKENING IN EURO	36
III. TOELATING VOOR HET VOEREN VAN DE BOEKHOUDING EN HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING IN EEN ANDERE MUNT DAN DE EURO	37
A. <i>Bepaling van de functionele valuta van het bijkantoor van een buitenlandse onderneming</i>	37
B. <i>Praktische implicaties en procedure</i>	38
advies 2013/11	40
<i>Begrip “omzet”: doorrekening van belastingen en accijnzen</i>	
<i>Advies van 8 mei 2013</i>	
I. INLEIDING	40
II. DEFINITIE VAN DE “RECHTSTREEKS MET DE OMZET VERBONDEN BELASTINGEN”	40
III. TOEPASSINGEN	41

» *De boekhoudkundige verwerking van step acquisitions*
(advies 2013/3)
Advies van 20 februari 2013

TREFWOORDEN

Consolidatie – stapsgewijze verwerving – step acquisitions

I. INLEIDING

1. In hetgeen volgt wenst de Commissie aan de hand van praktische voorbeelden te illustreren hoe zogenaamde step acquisitions dienen te worden verwerkt rekening houdend met de Belgische consolidatieprincipes.

Naar oordeel van de Commissie doen de voornaamste step acquisitions zich voor in een context waarbij de invloed van betekenis in een geassocieerde onderneming wordt verhoogd zodat deze ofwel een geassocieerde onderneming blijft, ofwel een integraal geconsolideerde dochteronderneming wordt.

Beide step acquisitions worden respectievelijk uitgewerkt in paragraaf II.A. Verhoging van belang in een geassocieerde onderneming die na de verhoging nog steeds een geassocieerde onderneming blijft en paragraaf II.B. Verhoging van belang in een geassocieerde onderneming die na de verhoging een integraal geconsolideerde dochteronderneming wordt.

II. PRAKTISCHE UITWERKING

A. Verhoging van belang in een geassocieerde onderneming die na de verhoging nog steeds een geassocieerde onderneming blijft

2. In de geconsolideerde jaarrekening worden deelnemingen in geassocieerde ondernemingen zoals gedefinieerd in artikel 12 van het Wetboek van vennootschappen, gewaardeerd door toepassing van de zogenaamde vermogensmutatiewaarde¹. Daarnaast wordt deze methode tevens toegepast voor dochterondernemingen waarover de consoliderende onderneming een controle in feite bezit en de opname als integraal geconsolideerde dochteronderneming zou indruisen tegen het principe van het getrouwe beeld² of omdat het going-concern principe niet meer kan gejustifieerd worden³.

Voor gemeenschappelijke dochterondernemingen waarvan het bedrijf niet nauw geïntegreerd is in het bedrijf van de onderneming die over gezamenlijke controle beschikt, kan tevens de vermogensmutatiemethode gehanteerd worden⁴.

¹ Art. 134, 3° koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen (hierna: KB W.Venn.).

² Art. 108 en 110 KB. W.Venn.

³ Art. 109 en 110 KB. W.Venn.

⁴ Art. 9, W.Venn. en art. 134, laatste lid KB. W.Venn.

3. Artikel 152, § 1 en 2 van het KB W. Venn. stelt dat in de geconsolideerde balans de boekwaarde van een deelneming wordt vervangen door het deel van het eigen vermogen van de betrokken vennootschap, inclusief het resultaat van het boekjaar.

In de resultatenrekening wordt het aandeel in het resultaat geboekt in plaats van de dividenden verbonden aan deze deelneming⁵. Op de balans wordt dit aandeel geboekt in de reserves.

Derhalve wordt deze consolidatiemethode ook vaak omschreven als *one-line consolidation*⁶, daar slechts één bedrag, op één lijn gerapporteerd wordt in de geconsolideerde balans van de aandeelhouder. Met betrekking tot het resultaat van de onderneming wordt evenzo slechts één bedrag, op één lijn, gerapporteerd in de resultatenrekening.

De waarde waaraan de deelneming in de geconsolideerde jaarrekening is opgenomen wordt jaarlijks aangepast, gelet op de wijzigingen van het ene boekjaar op het andere van het eigen vermogen van de betrokken vennootschap, en wordt verminderd met het bedrag van de toegekende dividenden.

Indien binnen de groep geen uniforme waarderingsregels worden toegepast voor de waardering van de activa en passiva van de geassocieerde onderneming dienen deze conform artikel 152, § 2, tweede lid KB. W.Venn. opnieuw te worden gewaardeerd volgens de groepswaarderingregels. Indien dit praktisch onmogelijk is zal een passende toelichting in de geconsolideerde jaarrekening hieromtrent dienen te worden verstrekt.

Daarnaast dienen tevens de resultaten van verrichtingen tussen de consoliderende vennootschap en de geassocieerde ondernemingen te worden geëlimineerd voor zover deze informatie beschikbaar is⁷.

4. De Commissie is van oordeel dat de stapsgewijze verwerving van een geassocieerde onderneming boekhoudkundig telkens moet worden verwerkt als opeenvolgende afzonderlijke transacties. Dit impliceert dat een eventueel positief of negatief consolidatieverschil per transactie zal dienen te worden bepaald.

In tegenstelling tot de integrale consolidatiemethode, dient conform artikel 152, § 3 KB W.Venn. het eerste consolidatieverschil slechts aan de betrokken actief- en passiefbestanddelen van de geassocieerde onderneming te worden toegewezen voor zover dit mogelijk is⁸. Artikel 140, eerste lid van hetzelfde KB, stelt dat bij toepassing van de integrale consolidatiemethode, dit eerste consolidatieverschil zoveel mogelijk moet worden toegewezen aan onderliggende activa- en passivabestanddelen.

Voorbeeld 1

5. In het jaar 2011 verwerft onderneming ABC een belang van 20 % in onderneming DEF. Op het ogenblik van deze verwerving beoordeelt onderneming ABC dat ze op basis van deze 20 % een invloed van betekenis heeft in onderneming DEF.

De kostprijs van de initiële verwerving bedraagt 200; de netto-activa van de geassocieerde onderneming DEF bedragen 600.

⁵ Art. 155, § 1 KB. W.Venn.

⁶ S. PLATEAU en G. VAN HERCK, *Handboek consolidatie IFRS en BGAAP*, Leuven, ACCO, 2009, 182.

⁷ Art. 155, § 2, tweede lid KB W. Venn.

⁸ Het is immers perfect denkbaar dat de consoliderende onderneming niet over voldoende gedetailleerde informatie beschikt om een dergelijke toewijzing getrouw te kunnen doorvoeren.

Dit impliceert dat op acquisitiedatum in de geconsolideerde jaarrekening volgend positief consolidatieverschil dient te worden erkend:

Investering 1	200
Aandeel in netto-activa	<u>120</u> (600 x 20 %)
Positief consolidatieverschil	80

Deze verwerving wordt als volgt verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening:

Vennootschappen waarop vermogensmutatiemethode is toegepast [<i>Balans</i>]	120	
Positieve consolidatieverschillen [<i>Balans</i>]	80	
	aan Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat [<i>Balans</i>]	200

Daarnaast wordt het positieve consolidatieverschil over 5 jaar afgeschreven:

Afschrijvingen op positieve consolidatieverschillen [<i>Resultatenrekening</i>]	16	
	aan Geboekte afschrijvingen op consolidatieverschillen [<i>Balans</i>]	16
Overgedragen winst – lopend boekjaar [<i>Balans</i>]	16	
	aan Over te dragen winst [<i>Resultatenrekening</i>]	16

In 2012, één jaar na de initiële verwerving, verhoogt de onderneming ABC haar belang in de geassocieerde onderneming DEF met 10 %. Ze betaalt hiervoor 100 daar waar de netto-activa op het ogenblik van deze bijkomende verwerving 800 bedragen.

Dit impliceert dat op de tweede acquisitiedatum in de geconsolideerde jaarrekening volgend positief consolidatieverschil dient te worden erkend:

Investering 2	100
Aandeel in netto-activa	<u>80</u> (800 x 10 %)
Positief consolidatieverschil	20

Deze bijkomende verwerving wordt als volgt verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening:

Vennootschappen waarop vermogensmutatiemethode is toegepast [<i>Balans</i>]	80	
Positieve consolidatieverschillen [<i>Balans</i>]	20	
	aan Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat [<i>Balans</i>]	100

Daarnaast wordt het positieve consolidatieverschil over 5 jaar afgeschreven:

Afschrijvingen op positieve consolidatieverschillen [Resultatenrekening]		4	
	aan Geboekte afschrijvingen op consolidatieverschillen [Balans]		4
Overgedragen winst – lopend boekjaar [Balans]		4	
	aan Over te dragen winst [Resultatenrekening]		4

Het positieve consolidatieverschil, dat werd erkend n.a.v. de initiële verwerving, dient tevens verder te worden afgeschreven in 2012.

Samengevat kan worden gesteld dat op het einde van het boekjaar 2012 de geconsolideerde jaarrekening van ABC met betrekking tot haar belang in geassocieerde onderneming DEF, als volgt kan worden weergegeven:

		Investering 1	Investering 2	Σ
Positieve consolidatieverschillen – Aanschaffingswaarde [Balans]		80	20	100
Afschrijvingen op positieve consolidatieverschillen [Balans]				
	2011	16		16
	2012	16	4	20
Netto boekwaarde positieve consolidatieverschillen [Balans]				
	2011	64		64
	2012	48	16	64

B. Verhoging van belang in een geassocieerde onderneming, die na de verhoging een integraal geconsolideerde dochteronderneming wordt

6. De overgang van een geassocieerde onderneming naar een integraal geconsolideerde dochteronderneming impliceert de overgang van de vermogensmutatiemethode naar de integrale consolidatiemethode.

In de geconsolideerde balans vindt er een boekhoudkundige compensatie plaats tussen de boekwaarde van de aandelen van de vennootschap waarover de moederonderneming controle heeft en het respectievelijk belang in het eigen vermogen van de betrokken dochteronderneming⁹.

⁹ Art. 137 KB W.Venn.

Hierbij hanteert de Commissie tevens het uitgangspunt zoals uiteengezet onder randnummer 4. Dit impliceert weliswaar dat op het ogenblik van de verwerving van de controle de eerste verwerving tevens volgens de integrale methode dient te worden verwerkt i.p.v. volgens de vermogensmutatiemethode¹⁰.

De regels inzake boeking en verwerking van de verschillen na toepassing van de vermogensmutatiemethode (zie artikel 152, § 3 t.e.m. 5 KB W.Venn.) zijn analoog aan deze die de integrale consolidatie beheersen in verband met de consolidatieverschillen. Toch is er weliswaar een belangrijke nuance¹¹. Bij de vermogensmutatie geldt immers: “Voorzover het verschil tussen de boekwaarde van de deelneming en de hiermee overeenstemmende fractie van het eigen vermogen, kan worden toegerekend aan identificeerbare actief- of passiefbestanddelen van de betrokken vennootschap...”; bij de integrale methode wordt de toerekening als volgt omschreven: “Het verschil uit deze compensatie wordt zoveel mogelijk toegerekend...”¹² Op de balans wordt het verschil dat overblijft geboekt in de rubriek consolidatieverschillen.

7. Bij een step acquisition is het derhalve perfect denkbaar dat de consolidatieverschillen uit de eerste verwerving, en deze uit de verwerving om tot controle over te gaan, anders werden verwerkt. Het boekhoudrecht laat immers uitschijnen dat de consolidatieverschillen bij geassocieerde ondernemingen in mindere mate moeten worden toegewezen aan de onderliggende activa- en passivabestanddelen dan bij integraal geconsolideerde dochterondernemingen omdat de consoliderende onderneming niet altijd over de noodzakelijke informatie zal beschikken om een dergelijke toewijzing getrouw te kunnen doorvoeren

De Commissie is de mening toegedaan dat het mogelijk moet zijn om, in het kader van een step acquisition, het initiële consolidatieverschil te herevalueren om de toewijzing naar onderliggende activa- en passivabestanddelen te harmoniseren met de toewijzingsmethodiek van een latere verwerving die leidt tot integrale consolidatie¹³.

Voorbeeld 2

8. De onderneming TTT verwerft op 1 januari 2011 een belang van 30 % in de onderneming UUU voor 5.000. De balans van onderneming UUU is op acquisitiedatum als volgt:

Balans UUU op 1 januari 2011			
Gebouwen	4.000	Kapitaal	6.000
Vorderingen	3.000	Reserves	3.000
Liquide middelen	2.000		
	-----		-----
	9.000		9.000

¹⁰ P. DUFILS, C. LOPATER, L. SIJELMASSI, S. CREN en C. SAINT JEAN, *Comptes consolidés*, Levallois, Editions Francis Lefebvre, 2002, 505-507.

¹¹ S. PLATEAU en G. VAN HERCK, *Handboek consolidatie IFRS en BGAAP*, Leuven, ACCO, 2009, 182.

¹² Art. 140 KB W.Venn.

¹³ Dit zou ertoe kunnen leiden dat een initiële goodwill of badwill door toedoen van de step acquisition moet worden aangepast. De assumpties dewelke op initiële verwervingsdatum werden gemaakt kunnen immers significant verschillen van deze op het ogenblik van de additionele verwerving. De Commissie meent dan ook dat als gevolg van deze gewijzigde omstandigheden de initiële goodwill of badwill van de betrokken entiteit moet worden gecorrigeerd.

De verwerving van de initiële 30 % wordt als volgt verwerkt in de geconsolideerde balans van TTT:

Investering 1	5.000
Aandeel in netto-activa	<u>2.700</u> (9.000 x 30 %)
Positief consolidatieverschil	2.300

Voor de boekhoudkundige verwerking in de geconsolideerde balans van onderneming TTT verwijzen we naar voorbeeld 1 (randnummer 5).

Het resultaat van het boekjaar, afgesloten op 31 december 2011, ten belope van 5.000 werd integraal aan de reserves toegevoegd, hetgeen leidt tot volgende balans per 31 december 2011:

Balans UUU op 31 december 2011			
Gebouwen	4.000	Kapitaal	6.000
Vorderingen	3.000	Reserves	8.000
Liquide middelen	7.000		
	<u>14.000</u>		<u>14.000</u>

Op 1 januari 2012 verwerft TTT een bijkomend belang in UUU van 40 % voor een bedrag van 8.000.

Investering 2	8.000
Aandeel in netto-activa	<u>5.600</u> (14.000 x 40 %)
Positief consolidatieverschil	2.400

Een schematisch overzicht van de boekhoudkundige verwerking per 1 januari 2012 wordt weergegeven in *tabel 1*.

	Moeder	Dochter	Eerste consolidatie		Afschr. goodwill 1		Step-up		Belangen van derden		TOTAAL
			Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit	
Goodwill	TTT		2.300			460		2.400			4.240
Gebouwen		4.000									4.000
Deelnemingen	13.000			5.000			8.000				0
Vorderingen	2.000	3.000									5.000
Liquide middelen	4.000	7.000									11.000
	-----	-----									-----
Totaal activa	19.000	14.000									24.240
Kapitaal	11.000	6.000	1.800					2.400	1.800		11.000
Reserves	8.000	8.000	900		460			3.200	2.400		9.040
Belangen van derden										4.200	4.200
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Totaal passiva	19.000	14.000	5.000	5.000	460	460	8.000	8.000	4.200	4.200	24.240

Tabel 1

Per 1 januari 2012 dienen volgende consolidatieboekingen te worden doorgevoerd als gevolg van de step acquisition:

*Investering 1 – Uitboeking van de statutaire participatie
+ erkenning positief consolidatieverschil*

Kapitaal [Balans]	1.800	
Reserves [Balans]	900	
Positieve consolidatieverschillen [Balans]	2.300	
	aan Deelnemingen in verbonden ondernemingen [Balans]	5.000

Investering 1 – Afschrijving initiële goodwill (2.300 over 5 jaar)

Reserves [Balans]	460	
	aan Geboekte afschrijvingen op consolidatieverschillen [Balans]	460

*Investering 2 – Uitboeking van de statutaire participatie
+ erkenning positief consolidatieverschil*

Kapitaal [Balans]	2.400	
Reserves [Balans]	1.800	
Positieve consolidatieverschillen [Balans]	2.400	
	aan Deelnemingen in verbonden ondernemingen [Balans]	8.000

*Investering 1 en 2 – Toewijzing aan de belangen van derden
(30 % van de netto-activa van UUU)*

Kapitaal [Balans]	1.800	
Reserves [Balans]	2.400	
	aan Belangen van derden [Balans]	4.200

» **De boekhoudkundige verwerking van step disposals**
(advies 2013/4)
Advies van 20 februari 2013

TREFWOORDEN

Consolidatie – stapsgewijze vervreemding – step disposals

I. INLEIDING

1. In wat volgt wenst de Commissie aan de hand van een praktisch voorbeeld te illustreren hoe zogenaamde step disposals dienen te worden verwerkt rekening houdend met de Belgische consolidatieprincipes.

2. Een step disposal doet zich voor indien een moederonderneming een bestaand belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming afbouwt. Volgens de Commissie doen zich voornamelijk twee vormen van step disposals voor: enerzijds de afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan nog steeds een integraal geconsolideerde dochteronderneming blijft; en anderzijds, de afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan een geassocieerde onderneming wordt.

Beide vormen van step disposals zullen in wat volgt verder worden geïllustreerd.

II. PRAKTISCHE UITWERKING

A. Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan nog steeds een integraal geconsolideerde dochteronderneming blijft

3. Indien een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming wordt afgebouwd, en als gevolg hiervan nog steeds wordt geconsolideerd volgens de integrale methode, vindt er geen wijziging van consolidatiemethode plaats. Echter geeft de gedeeltelijke realisatie van een integraal geconsolideerde dochteronderneming wel aanleiding tot een aantal consolidatietechnische herwerkingen noodzakelijk voor de opmaak van de geconsolideerde jaarrekening.

Voorbeeld 1

4. Een moederonderneming, AAA verwerft een 80 %-belang in een dochteronderneming BBB. Ze betaalt hiervoor 200. Per 31 december 20N0 zijn de respectievelijke balansen van AAA en BBB als volgt:

AAA – 31.12.20N0			
Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	200		
Liquide middelen	100		
	-----		-----
	500		500

BBB – 31.12.20N0			
Terreinen	100	Kapitaal	150
Liquide middelen	50		
	-----		-----
	150		150

De geconsolideerde balans per 31 december 20N0 is als volgt:

Geconsolideerde balans AAA – 31.12.20N0			
Goodwill	64	Kapitaal	500
Terreinen	300	Reserves	-16
Liquide middelen	150	Belangen van derden	30
	-----		-----
	514		514

De verwerving van de 80 % investering in onderneming BBB wordt als volgt verwerkt in de geconsolideerde balans van AAA:

Investering	200
Aandeel in netto-activa	<u>120</u> (150 x 80 %)
Positief consolidatieverschil	80

Deze goodwill wordt afgeschreven over 5 jaar, hetgeen resulteert in een netto-boekwaarde van 64 per 31 december 20N0.

Daarnaast dient er tevens een belang van derden te worden uitgedrukt ten belope van 30, ofwel 150 x 20 %.

¹ We gaan ervan uit dat dit eerste consolidatieverschil niet kan worden toegewezen.

Voor het boekjaar afgesloten op 31 december 20N1 zijn de enkelvoudige balansen van AAA en BBB als volgt:

AAA – 31.12.20N1			
Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	200	Reserves	400
Liquide middelen	500		
	-----		-----
	900		900

BBB – 31.12.20N1			
Terreinen	100	Kapitaal	150
Liquide middelen	100	Reserves	50
	-----		-----
	200		200

De geconsolideerde balans van AAA kan als volgt worden weergegeven:

Geconsolideerde balans AAA – 31.12.20N1			
Goodwill	48	Kapitaal	500
Terreinen	300	Reserves	408
Liquide middelen	600	Belangen van derden	40
	-----		-----
	948		948

De groepsreserves omvatten de reserves van AAA voor 400 en de reserves van BBB voor 50 aan 80 %, alsook de afschrijving op de goodwill over het boekjaar afgesloten op 31 december 20N1 en 20N0 (32).

De aangroei van de belangen van derden kan worden verklaard door de toewijzing van het gedeelte van de reserves van BBB (50 x 20 % geeft 10 vermeerderd met de belangen van derden van het boekjaar afgesloten per 31 december 20N0).

Op 1 januari 20N2 verkoopt de onderneming AAA 20 % van haar belang in onderneming BBB voor 250. Als gevolg van deze gedeeltelijke realisatie wordt er in de statutaire jaarrekening van AAA een meerwaarde erkend van 200². De statutaire balans van AAA per 1 januari 20N2 kan dan ook als volgt worden voorgesteld:

² Deze meerwaarde wordt als volgt berekend: de boekwaarde van de 20 % deelneming bedraagt 50 tegenover een verkoopprijs van 250.

AAA – 01.01.20N2

Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	150	Reserves	400
Liquide middelen	750	Belangen van derden	200
	-----		-----
	1.100		1.100

Mocht de moederonderneming per 1 januari 20N2 (na de gedeeltelijke vervreemding) een geconsolideerde balans dienen op te stellen, dan kan deze balans als volgt worden voorgesteld:

Geconsolideerde balans AAA – 01.01.20N2

Goodwill	36	Kapitaal	500
Terreinen	300	Reserves	606
Liquide middelen	850	Belangen van derden	80
	-----		-----
	1.186		1.186

Als gevolg van de step disposal is er op geconsolideerd niveau een gedeeltelijke realisatie van de goodwill die per 31 december 20N1 werd erkend. De Commissie is de mening toegedaan dat er als gevolg van de gedeeltelijke realisatie de initiële goodwill zal moeten worden herzien. Het belangenpercentage is immers gedaald van 80 % naar 60 %:

Initiële investering na gedeeltelijke vervreemding	150
Aandeel in netto-activa	<u>90</u> (150 x 60 %)
Herrekend positief consolidatieverschil ³	60

Dit herrekend positief consolidatieverschil zal tevens voor het jaar afgesloten per 31 december 20N0 en 31 december 20N1 moeten worden afgeschreven, ofwel 12 per jaar, wat aanleiding geeft tot een netto boekwaarde van de goodwill van 36⁴.

De aansluiting van de geconsolideerde reserves van 31 december 20N1 naar 1 januari 20N2 verklaart de aangroei van de reserves en is tevens een sluitende controle voor de correcte boekhoudkundige verwerking van de step disposal vanuit een geconsolideerd standpunt:

³ We gaan ervan uit dat dit eerste consolidatieverschil niet kan worden toegewezen.

⁴ Het positief consolidatieverschil heeft een herwerkte aanschaffingswaarde van 60 die afgeschreven wordt over 5 jaar. De nettoboekwaarde van de goodwill per 1 januari 20N1, ofwel 36, wordt over de resterende levensduur van 3 jaar afgeschreven.

Geconsolideerde reserves AAA per 31.12.20N1		408
Meerwaarde statutair	200	
Overboeking uit groepsreserves naar belangen van derden	-10	
Tegenboeking goodwillafschrijving 31.12.20N0 & N1	32	
Afschrijving op herwerkte goodwill 01.01.20N2	-24	
Geconsolideerde reserves AAA per 1.01.20N2		606

Als gevolg van het gedaalde belangenpercentage zal een gedeelte van de groepsreserves moeten worden toegewezen aan de belangen van derden die zijn toegenomen van 20 % naar 40 %. De reserves van BBB per 31 december 20N1 bedragen 50, 20 % van deze reserves (ofwel 10) worden dus als belangen van derden verwerkt per 1 januari 20N2.

Daarnaast zal tevens de goodwillafschrijving per 31 december 20N1 moeten worden tegen gedraaid, daar deze goodwill niet meer representatief is voor het huidige belangenpercentage per 1 januari 20N2. Een herwerkte goodwill wordt erkend (*supra*), die dan ook voor dat boekjaar dient te worden afgeschreven.

De Commissie wenst er tevens op te wijzen dat in het kader van de step disposal, het resterende belang alsook de daaraan gerelateerde goodwill mogelijks onderhevig kan zijn aan een additioneel waardeverlies dat door middel van een uitzonderlijke afschrijving tot uitdrukking moet worden gebracht.

De reconciliatie van de belangen van derden van 31 december 20N1 naar 1 januari 20N2 is tevens een relevante controle voor de juistheid van de consolidatietechnische herwerkingen als gevolg van de step disposal:

Belangen van derden per 31.12.20N1		40
Toewijzing additionele 20 % van de reserves van BBB	10	
Toevoeging kapitaal BBB als gevolg van realisatie	30	
Belangen van derden per 1.01.N2		80

De toewijzing van de bijkomende reserves van BBB werd hierboven reeds uitvoerig besproken; daarnaast zullen de belangen van derden ook nog een bijkomende aangroei kennen door de toevoeging van een bijkomende 20 % van het kapitaal (ofwel 150 x 20 %).

B. Afbouw van een belang in een integraal geconsolideerde dochteronderneming die als gevolg hiervan een geassocieerde onderneming wordt

5. Het is tevens denkbaar dat een moederonderneming, als gevolg van een step disposal, een dochteronderneming vervreemdt zodat deze dochteronderneming niet langer als een integraal geconsolideerde entiteit dient te worden opgenomen.

De wijziging van consolidatiemethode (van integrale methode naar vermogensmutatiemethode) wordt in voorbeeld 2 verder uitgewerkt. We gaan ervan uit dat het vermogen van de geconsolideerde groep per 31 december 20N1 hetzelfde is, als het vermogen van onderneming AAA uit voorbeeld 1.

Voorbeeld 2

6. Op 1 januari 20N2 verkoopt de onderneming AAA 60 % van haar belang in onderneming BBB voor 250. Als gevolg van deze gedeeltelijke realisatie wordt er in de statutaire jaarrekening van AAA een meerwaarde erkend van 100⁵. De statutaire balans van AAA per 1 januari 20N2 kan dan ook als volgt worden voorgesteld:

AAA – 01.01.20N2			
Terreinen	200	Kapitaal	500
Deelneming	50	Reserves	400
Liquide middelen	750	Meerwaarde	100
	-----		-----
	1.000		1.000

De Commissie illustreert enkel de step disposal van één entiteit, vanuit een vennootschapsrechtelijk standpunt zou de moederonderneming na de gedeeltelijke verkoop niet meer gehouden zijn een geconsolideerde jaarrekening op te stellen. We gaan er dan ook van uit dat de moederonderneming AAA nog andere dochterondernemingen heeft binnen haar consolidatiekring waarover zij effectief de controle uitoefent en dus nog steeds gehouden is tot de opmaak van geconsolideerde rekeningen.

Mocht de moederonderneming per 1 januari 20N2 (na de gedeeltelijke vervreemding) een geconsolideerde balans dienen op te stellen, dan kan deze balans als volgt voorgesteld worden:

Geconsolideerde balans AAA – 01.01.20N2			
Goodwill	10	Kapitaal	500
Terreinen	200	Reserves	500
Deelneming volgens VMM	40		
Liquide middelen	750		
	-----		-----
	1.000		1.000

De Commissie de mening toegedaan dat er per 1 januari 20N2 nieuwe goodwill dient te worden erkend voor het resterende belang in de onderneming BBB. Per 31 december 20N1 bedraagt het eigen vermogen hiervan 200 daar het belang van AAA gedaald is tot 20 % heeft zij, mits toepassing van de vermogensmutatiemethode, een belang van 40 in het eigen vermogen van BBB.

De statutaire boekwaarde van de resterende participatie bedraagt 50, hetgeen impliceert dat vanuit een geconsolideerd perspectief een goodwill van 10 overblijft na de step disposal. Deze goodwill zal afgeschreven worden over een periode van 5 jaar vanaf 1 januari 20N2.

⁵ Deze meerwaarde wordt als volgt berekend: boekwaarde van de 60 % deelneming bedraagt 150 tegenover een verkoopprijs van 250.

Als gevolg van de overgang naar de vermogensmutatiemethode zullen tevens de belangen van derden, erkend per 31 december 20N1, worden uitgeboekt per 1 januari 20N2.

De Commissie wenst er tevens op te wijzen dat in het kader van de step disposal, het resterende belang alsook de daaraan gerelateerde goodwill mogelijks onderhevig kan zijn aan een additioneel waardeverlies dat door middel van een uitzonderlijke afschrijving tot uitdrukking moet worden gebracht in het jaar van de step-disposal.

» *De aandeelhoudersstructuur van ondernemingen: opname in de toelichting van de jaarrekening (advies 2013/5)*
Advies van 4 maart 2013

TREFWOORDEN

Aandeelhoudersstructuur – kennisgevingsplicht – kruisparticipaties – openbaarmakingsplicht

I. INLEIDING

1. Zowel het volledig als het verkort model van de jaarrekening bevat in de toelichting (VOL 5.7 en VKT 5.3) gegevens betreffende de “Aandeelhoudersstructuur van de onderneming op de datum van de jaarafsluiting, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die de onderneming heeft ontvangen”. Het is namelijk zo dat op basis van specifieke Belgische regelgeving in bepaalde gevallen door de aandeelhouders aan de emittent van de betreffende aandelen een kennisgeving moet worden gedaan. Wanneer deze emittent zijn statutaire zetel in België heeft en dus een jaarrekening moet opstellen conform de Belgische wetgeving, dan zal in de toelichting bij deze jaarrekening een overzicht van de aandeelhoudersstructuur, gebaseerd op de ontvangen kennisgevingen, moeten worden gegeven.

Het is de bedoeling van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen om in dit advies te preciseren in welke gevallen de Belgische wetgeving een verplichting tot kennisgeving oplegt (zie II. Kennisgevingsplicht) en op basis van welke wettelijke bepalingen een vermelding in de toelichting vereist is (zie III. Openbaarmakingsplicht).¹

II. KENNISGEVINGSPLICHT

2. De verschillende gevallen waarin ondernemingen via een kennisgeving door andere ondernemingen of natuurlijke personen informatie ontvangen over hun aandeelhoudersstructuur, worden in dit advies opgedeeld in twee groepen: belangrijke deelnemingen en kruisparticipaties.

A. Belangrijke deelnemingen

1. KENNISGEVING VAN BELANGRIJKE DEELNEMINGEN IN GENOTEERDE NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN

1.1 Artikel 514 Wetboek van Vennootschappen (hierna: W.Venn.)

3. Op grond van artikel 514 W.Venn. moeten personen die overgaan tot de verwerving of overdracht van stemrechtverlenende effecten die al dan niet het kapitaal vertegenwoordigen in naamloze vennootschappen waarvan alle of een deel van de aandelen of certificaten die deze aandelen vertegenwoordigen zijn toegelaten tot de verhandeling op een markt als bedoeld

¹ Ingevolge artikel 657 W.Venn. zijn de hierna vermelde bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen mede van toepassing op de commanditaire vennootschappen op aandelen.

in artikel 4 W.Venn.², van deze verwerving of overdracht kennisgeven aan de financiële toezichthouder (FSMA³) en aan de emittent in de gevallen en volgens de modaliteiten omschreven door de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen (zie infra, randnr. 4).⁴ Deze verplichting geldt ook voor personen op wie de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen een kennisgevingsplicht oplegt in andere gevallen.⁵

1.2 *Wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen (hierna: Transparantiewet)*⁶.

4. Voor wat betreft deelnemingen in emittenten⁷ die hun statutaire zetel in België hebben is volgens de Transparantiewet een kennisgeving vereist telkens wanneer een natuurlijke of rechtspersoon rechtstreeks of onrechtstreeks stemrechtverlenende effecten van deze emittent verwerft, wanneer de stemrechten verbonden aan de stemrechtverlenende effecten die hij houdt 5 % of meer bereiken van het totaal van de bestaande stemrechten.⁸ Deze kennisgeving is eveneens verplicht wanneer ten gevolge van de rechtstreekse of onrechtstreekse verwerving van stemrechtverlenende effecten het aantal stemrechten 10 %, 15 %, 20 % enz. (telkens per schijf van 5 procentpunten) van het totaal van de bestaande stemrechten bereikt of overschrijdt.⁹ Een zelfde kennisgeving is eveneens verplicht bij overdracht, rechtstreeks of onrechtstreeks, van stemrechtverlenende effecten, wanneer als gevolg hiervan de stemrechten dalen onder één van de bovenvermelde drempelwaarden.¹⁰

Wanneer voor de eerste maal aandelen van een emittent tot de verhandeling op een gereglementeerde markt worden toegelaten, wordt eenzelfde kennisgeving verricht door elke natuurlijke of rechtspersoon die op dat ogenblik, rechtstreeks of onrechtstreeks, stemrechtverlenende effecten houdt van deze emittent, wanneer de stemrechten verbonden aan die stemrechtverlenende effecten 5 % of meer vertegenwoordigen van het totaal van de bestaande stemrechten.¹¹

Wanneer ten gevolge van gebeurtenissen die de verdeling van de stemrechten hebben gewijzigd het percentage van de stemrechten verbonden aan de rechtstreeks of onrechtstreeks gehouden

² Luidens artikel 4 W.Venn. zijn genoteerde vennootschappen, vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt in de zin van artikel 2, 3° van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (i.e. een Belgische of buitenlandse gereglementeerde markt).

³ Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten.

⁴ Artikel 514, lid 1 W.Venn.

⁵ Artikel 514, lid 2 W.Venn. Met “andere gevallen” wordt o.a. bedoeld: het houderschap van 5 % of meer van de stemrechtverlenende effecten wanneer de naamloze vennootschap voor het eerst tot de verhandeling op een gereglementeerde markt wordt toegelaten, de wijziging van de verdeling van het stemrecht en het sluiten, wijzigen of beëindigen van een akkoord van onderling overleg.

⁶ BS 12 juni 2007.

⁷ Met *emittent* wordt in de Transparantiewet enerzijds elke publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon bedoeld, waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische of buitenlandse gereglementeerde markt, zoals bedoeld in artikel 2, 5° of 6° van de wet van 2 augustus 2002 (art. 3, § 1, 1° en 2° Transparantiewet). Anderzijds wordt, voor de toepassing van Titel II van de Transparantiewet, Openbaarmaking van belangrijke deelnemingen, een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon die aandelen heeft uitgegeven eveneens als emittent beschouwd indien de certificaten die deze aandelen vertegenwoordigen tot de verhandeling op een gereglementeerde markt zijn toegelaten, zelfs indien deze certificaten door een andere persoon zijn uitgegeven (art. 3, § 2 Transparantiewet).

⁸ Artikel 6, § 1, eerste lid Transparantiewet.

⁹ Artikel 6, § 1, tweede lid Transparantiewet.

¹⁰ Artikel 6, § 1, derde lid Transparantiewet.

¹¹ Artikel 6, § 2 Transparantiewet.

stemrechtverlenende effecten de eerder genoemde drempelwaarden bereikt, overschrijdt of onderschrijdt, is een zelfde kennisgeving verplicht, ook al vond er geen verwerving of overdracht plaats.¹²

Wanneer natuurlijke of rechtspersonen een akkoord van onderling overleg sluiten, wijzigen of beëindigen, is een zelfde kennisgeving verplicht wanneer, als gevolg daarvan, het percentage van de stemrechten waarop dit akkoord slaat, dan wel het percentage van een bij het akkoord betrokken partij, een van de eerder genoemde drempelwaarden bereikt, overschrijdt of onderschrijdt, ook al vond er geen verwerving of overdracht plaats. Wanneer natuurlijke of rechtspersonen een akkoord van onderling overleg wijzigen, is een zelfde kennisgeving eveneens verplicht wanneer, als gevolg daarvan, de aard van het akkoord van onderling overleg wijzigt.¹³

Overeenkomstig artikel 18 van de Transparantiewet kunnen de statuten van emittenten naar Belgisch recht lagere drempels invoeren alsook drempels die gelegen zijn tussen de wettelijke percentages.¹⁴

2. KENNISGEVING VAN BELANGRIJKE DEELNEMINGEN IN NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN DIE NIET GENOTEERD ZIJN IN DE ZIN VAN ARTIKEL 4 W.VENN.

2.1 *Opt-in of vrijwillige statutaire verruiming*

5. Artikel 515 W.Venn. bepaalt dat de artikelen 6 tot 17 van de Transparantiewet statutair geheel of ten dele van toepassing kunnen worden verklaard op naamloze vennootschappen waarvan geen aandelen of certificaten die deze aandelen vertegenwoordigen genoteerd zijn in de zin van artikel 4 W.Venn. In dit geval kunnen de statuten andere quota en andere termijnen bepalen dan voorgeschreven door voornoemde artikelen. Deze quota mogen evenwel niet lager zijn dan 3 %.

2.2 *Multilaterale handelsfaciliteiten (MTF)*¹⁵

6. Gelijklopende regels gelden voor de kennisgeving van belangrijke deelnemingen in op Alternext genoteerde vennootschappen. In uitvoering van artikel 4, derde en vierde lid van de Transparantiewet, bepaalt artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels voor bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten¹⁶, namelijk het volgende:

- De artikelen 3, behoudens § 1, 2° en 3°, 4, 6 tot 16, 17, behoudens het vierde lid, 23, 24 en 26 tot 28 van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen zijn van toepassing met betrekking tot de emittenten waarvan aandelen tot de verhandeling op Alternext zijn toegelaten, met dien verstande dat elke verwijzing naar een geregementeerde markt of naar een Belgische geregementeerde markt dient te worden begrepen als een verwijzing naar Alternext.

¹² Artikel 6, § 3 Transparantiewet.

¹³ Artikel 6, § 4 Transparantiewet.

¹⁴ De mogelijkheid om een statutaire regeling in te voeren, wordt beperkt tot Belgische emittenten en slaat dus niet op alle emittenten als bedoeld in artikel 5 van de Transparantiewet (emittenten waarvoor België de lidstaat van herkomst is), zie Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een geregementeerde markt en houdende diverse bepalingen.

¹⁵ Hiermee worden multilaterale handelsfaciliteiten bedoeld in de zin van artikel 2, lid 1, 4° van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

¹⁶ BS 21 augustus 2008.

- De artikelen 3 tot 28 van het koninklijk besluit van 14 februari 2008 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen zijn van toepassing met betrekking tot de emittenten waarvan aandelen tot de verhandeling op Alternext zijn toegelaten met dien verstande dat:
 - 1° elke verwijzing naar een gereglementeerde markt of naar een Belgische gereglementeerde markt dient te worden begrepen als een verwijzing naar Alternext;
 - 2° de verwijzing in artikel 23 van voornoemd koninklijk besluit naar artikel 35 van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt moet worden gelezen rekening houdend met artikel 4, § 1, tweede lid, 8°;
 - 3° de verwijzing in artikel 24 van voornoemd koninklijk besluit naar artikel 41 van het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt moet worden gelezen rekening houdend met artikel 4, § 1, tweede lid, 10°.
- De in de voornoemde wet van 2 mei 2007 en het voornoemde koninklijk besluit bedoelde drempels van 5 %, 10 %, 15 %, 20 % enzovoort, telkens per schijf van 5 procentpunten, worden echter vervangen door de drempels van 25 %, 30 %, 50 %, 75 % en 95 %.

7. De Commissie wenst op te merken dat, hoewel artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels voor bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten de regels inzake statutaire drempels uit artikel 18 van de Transparantiewet niet van toepassing verklaart, deze vennootschappen wel toepassing kunnen maken van artikel 515 W.Venn.

8. Voor andere multilaterale handelsfaciliteiten (bv. Vrije Markt, Trading Facility en Easynext) worden de regels van de Transparantiewet niet van toepassing verklaard.

3. ANTI-WITWASWETGEVING

9. Naar aanleiding van de wijziging¹⁷ van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme¹⁸ werd in het W.Venn. een nieuwe kennisgevingsplicht ingevoerd. Artikel 515bis W.Venn. bepaalt sinds deze wijziging dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die stemrechtverlenende effecten verwerft die al dan niet het kapitaal vertegenwoordigen van een andere naamloze vennootschap dan bedoeld in de artikelen 514 en 515¹⁹ die aandelen aan toonder of gedematerialiseerde aandelen heeft uitgegeven, ten laatste binnen de vijf werkdagen volgend op de dag van verwerving aan deze vennootschap moet kennis geven van het aantal effecten dat hij bezit, wanneer de stemrechten verbonden aan die effecten 25 % of meer bereiken van het totaal der stemrechten op het ogenblik waarop zich de verrichting voordoet op grond waarvan kennisgeving verplicht is. Deze kennisgeving is eveneens binnen dezelfde termijn verplicht bij overdracht van effecten wanneer als gevolg hiervan de stemrechten zakken onder voormelde drempel van 25 %.

¹⁷ Wijziging door de wet van 18 januari 2010 (BS 26 januari 2010).

¹⁸ BS 9 februari 1993.

¹⁹ Dit is dus een bijkomende kennisgevingsplicht voor personen die stemrechtverlenende effecten houden in vennootschappen die niet genoteerd zijn en die de transparantiewetgeving niet statutair hebben voorzien.

Voor deze gevallen wordt niet verwezen naar de verplichtingen in het kader van de transparantiewetgeving. Kennisgeving vindt dus plaats louter op basis van artikel 515bis W. Venn.

B. Kruisparticipaties

1. KENNISGEVING OP GROND VAN ARTIKEL 631 W.VENN.

10. Artikel 631 W.Venn. heeft betrekking op kruisparticipaties tussen moeder- en dochtervennootschappen en bepaalt dat de vennootschap die een dochtervennootschap is van een andere vennootschap, deze laatste kennis geeft van het aantal en de aard van de door de moedervennootschap uitgegeven effecten met stemrecht en van de certificaten met betrekking tot deze effecten met stemrecht die zij in bezit heeft en ook van elke wijziging in haar effectenportefeuille.²⁰

2. KENNISGEVING OP GROND VAN ARTIKEL 632 W.VENN.

11. Voor onafhankelijke vennootschappen, waarvan ten minste één van de betrokken vennootschappen een naamloze vennootschap is met zetel in België, geldt dat de betrokken vennootschappen niet in de situatie mogen verkeren dat elke vennootschap eigenaar is van effecten met stemrecht²¹ in de andere vennootschap die de grens van 10 % overschrijden.²² Dit betekent dat slechts één van de vennootschappen de grens van 10 % mag overschrijden.

Concreet houdt dit in dat, wanneer de participatie van een van beide onafhankelijke vennootschappen de grens van 10 % overschrijdt, de vennootschap die deze grens overschrijdt daarvan onmiddellijk kennis moet geven aan de andere vennootschap.²³ Dit wil concreet zeggen dat de naamloze vennootschap die als eerste – alleen of gezamenlijk met dochters en/of stromannen – de drempel van 10 % overschrijdt, dit op gedetailleerde wijze aan de andere vennootschap moet melden, bij ter post aangetekende brief.²⁴ Het verzuim dit te melden, brengt onmiddellijk de schorsing van het stemrecht mede dat verbonden is aan de overtallige stemrechten. Het uitoefenen van deze stemrechten in weerwil van deze schorsing wordt strafrechtelijk gesanctioneerd.²⁵ Bij daling van de participatie van de kennisgevende vennootschap onder de grens 10 % is een nieuwe kennisgeving vereist.²⁶

12. De voormelde kennisgevingen zijn niet vereist als zij reeds werden verricht in het kader van de Transparantiewet.²⁷

²⁰ Artikel 631, § 2, eerste lid W.Venn.; artikel 631 W.Venn. is zowel van toepassing op naamloze vennootschappen als op commanditaire vennootschappen op aandelen.

²¹ Hiermee wordt bedoeld: aandelen, winstbewijzen of certificaten die daarop betrekking hebben.

²² Artikel 632, § 1 W.Venn.

²³ Artikel 632, § 2, eerste lid W.Venn.

²⁴ Zie K. GEENS & B. SERVAES, “De kruisparticipatieregeling: een bescheiden rem op autocontrole”, in *De nieuwe vennootschappenwet van 18 juli 1991*, Reeks Rechtspersonen- en vennootschapsrecht 3, Biblio, 1992, 190.

²⁵ Artikel 651, 3° W.Venn.

²⁶ Artikel 632, § 2, tweede lid W.Venn.

²⁷ Artikel 632, § 2, derde lid W.Venn.; artikel 631 W.Venn. is zowel van toepassing op naamloze vennootschappen als op commanditaire vennootschappen op aandelen.

III. OPENBAARMAKING DOOR VERMELDING IN DE TOELICHTING

Belgische ondernemingen dienen in de toelichting bij de jaarrekening (VOL 5.7 en VKT 5.3) hun aandeelhoudersstructuur op de datum van jaarafsluiting op te nemen, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die de ondernemingen hebben ontvangen. Deze verplichting wordt enerzijds geformuleerd door de transparantiewetgeving en anderzijds door de bepalingen m.b.t. kruisparticipaties.²⁸

A. Wettelijke bepalingen

1. BELANGRIJKE DEELNEMINGEN (TRANSPARANTIEWETGEVING)

13. Artikel 14, vierde lid van de Transparantiewet bepaalt dat emittenten naar Belgisch recht en waarvan de aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op de gereguleerde markt, in de toelichting bij hun jaarrekening, hun aandeelhoudersstructuur op balansdatum zoals die blijkt uit de ontvangen kennisgevingen, moeten vermelden in de staat betreffende het kapitaal.

14. Een gelijkaardige verplichting is van toepassing op vennootschappen genoteerd op Alternext.²⁹

15. Hoewel er op basis van artikel 515*bis* W.Venn. een kennisgeving moet worden gedaan, zal deze kennisgeving, indien deze niet reeds verplicht was op basis van de transparantiewetgeving³⁰, nooit aanleiding geven tot opname in de toelichting. De Commissie is van mening dat op basis van het artikel 515*bis* W.Venn. geen wettelijke verplichting bestaat om in de toelichting bij de jaarrekening de elementen op te nemen die *exclusief* voortkomen uit een kennisgeving die *enkel* op basis van artikel 515*bis* W.Venn. werd gedaan.

2. KRUISPARTICIPATIES

16. De regeling inzake kruisparticipaties (artikel 631, § 2, laatste lid en artikel 632, § 2, laatste lid W.Venn.) schrijft voor dat de door deze artikelen geïmpliceerde vennootschappen (“iedere vennootschap”) in de toelichting bij hun jaarrekening met betrekking tot de staat van haar kapitaal, de structuur van hun aandeelhouderschap op de dag van de jaarafsluiting, zoals die blijkt uit de kennisgevingen die zij hebben ontvangen, moeten vermelden.

²⁸ Het KB W.Venn. vermeldt in artikel 91 betreffende de gegevens die in de toelichting moeten worden opgenomen zelf geen algemene verplichting tot opname van de aandeelhoudersstructuur.

²⁹ Zie artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels betreffende bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten, dat o.m. artikel 14, vierde lid van de Transparantiewet van toepassing verklaart.

³⁰ Dan moet er naar aanleiding van deze kennisgeving wel een vermelding in de toelichting plaatsvinden, zie artikel 14, vierde lid Transparantiewet.

B. Specifieke regels m.b.t. de vermelding van de aandeelhoudersstructuur in de toelichting³¹

17. De aandeelhoudersstructuur in de toelichting geeft de situatie van de onderneming weer op datum van jaarafsluiting.

Volgens de Commissie dienen de emittenten de informatie uit de ontvangen kennisgevingen (identiteit van de aandeelhouder, aandelenpercentage) als zodanig over te nemen in de toelichting bij de jaarrekening (VOL. 5.7 en VKT 5.3) en mogen zij de stemrechtenquota dus niet aanpassen om rekening te houden met wijzigingen die dateren van na de kennisgeving (bijvoorbeeld een wijziging van het totaal aantal stemrechten). Daarom is het belangrijk de data van de kennisgevingen te vermelden.

Bij kennisgeving naar aanleiding van het onderschrijden van de wettelijke of statutaire minimumdrempel, wordt enkel de identiteit van de aandeelhouder en het feit van de onderschrijving van de laagste drempel vermeld in de toelichting. Het aandelenpercentage wordt in dit geval niet overgenomen. In de toelichting van de jaarrekening van de daaropvolgende boekjaren wordt omtrent dit aandelenbezit geen informatie meer opgenomen zolang de minimumdrempel niet opnieuw wordt overschreden.

Indien er tussen de balansdatum en de datum waarop de jaarrekening werd opgesteld een nieuwe kennisgeving wordt ontvangen en deze kennisgeving door de raad van bestuur wordt beschouwd als een belangrijke gebeurtenis, dan moet zij conform artikel 96 W.Venn. in het jaarverslag worden vermeld.

18. De aandeelhoudersstructuur moet elk jaar opnieuw worden weergegeven, ook al heeft de emittent in de loop van het boekjaar geen enkele nieuwe kennisgeving ontvangen. In dat geval kan de aandeelhoudersstructuur van het vorige jaar als dusdanig worden overgenomen.

19. Tot slot is de Commissie van mening dat emittenten die in het kader van bovenstaande wettelijke bepalingen geen enkele kennisgeving hebben ontvangen, dit uitdrukkelijk dienen te vermelden in de toelichting.

³¹ Zie ook: Praktijkgids FSMA 2011_08 dd 10 november 2011 – Transparantiewetgeving (Titel II van de wet van 2 mei 2007 en koninklijk besluit van 14 februari 2008).

» *De boekhoudkundige verwerking van de afzonderlijke aanslag op interne pensioenvoorzieningen (advies 2013/6)*
Advies van 6 maart 2013

TREFWOORDEN

Bedrijfsbelastingen – interne pensioenvoorziening – pensioenvoorziening

1. De Programmawet van 22 juni 2012¹ onderwerpt interne pensioenvoorzieningen aan een éénmalige belastingheffing middels een afzonderlijke aanslag. De bedoelde voorzieningen zijn de voorzieningen die gevormd zijn ter uitvoering van aanvullende individuele pensioentoezeggingen bestaand op het einde van het laatste boekjaar met afsluitdatum vóór 1 januari 2012. De heffing bedraagt 1,75 procent van deze voorzieningen. De afzonderlijke aanslag wordt samen met de vennootschapsbelasting, de rechtspersonenbelasting of de belasting van niet-inwoners voor het aanslagjaar 2013 ingekohierd.
2. Onder bepaalde voorwaarden kan de belastingplichtige opteren om deze aanslag te spreiden over drie belastbare tijdperken. Het tarief van de aanslag wordt dan bepaald op 0,60 procent en is van toepassing op elk van de drie belastbare tijdperken. Zo zal de vennootschap die er voor opteert om de aanslag te spreiden uiteindelijk 1,80 procent van het totaal bedrag van de betreffende voorzieningen betalen.
3. De afzonderlijke aanslag van 1,75 procent op de bestaande pensioentoezeggingen is een vaststaande schuld waarmee rekening moet worden gehouden overeenkomstig artikel 33 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, zelfs wanneer deze belasting nog niet werd ingekohierd. Deze schuld wordt uitgedrukt op de rekening 452 *Te betalen belastingen en taksen*. Deze belasting is een kost van de periode waarin deze belasting werd ingevoerd² ongeacht wanneer deze belasting effectief zal worden betaald.
4. Wanneer de onderneming ervoor opteert deze belasting niet in één keer te betalen maar te spreiden overeenkomstig de voorziene modaliteiten, zal de onderneming een bijkomende kost moeten boeken van 0,05 procent in het jaar waarin ze heeft uitgedrukt om de afzonderlijke aanslag te spreiden over drie aanslagjaren³.
5. In het Belgische boekhoudrecht wordt het schema van de resultatenrekening opgesteld in functie van de aard van de kosten. De afzonderlijke aanslag op de interne pensioenvoorzieningen is een niet-verrekenbare bedrijfsbelasting. De Commissie is van mening dat dergelijke kosten in de boekhouding moeten worden geregistreerd op de rekening 640 *Bedrijfsbelastingen*.

¹ Artikel 66 van de Programmawet van 22 juni 2012 (BS 28 juni 2012).

² Tien dagen na de publicatie van de Programmawet in het Belgisch Staatsblad.

³ De Commissie merkt op dat deze kost van 0,05 procent zou kunnen worden aangemerkt als een kost die voortvloeit uit de gespreide betaling van de taks en bijgevolg eerder de aard heeft van een financiële kost. Echter, gelet op de specifieke kenmerken van deze taks is de Commissie van mening dat een boeking als diverse bedrijfskosten meer aangewezen is dan een boeking als financiële kosten.

Boeking eerste jaar

640 Bedrijfsbelastingen	1,75	
aan 452 Te betalen belastingen en taksen		1,75

Boeking in het jaar waarin wordt uitgedrukt om de afzonderlijke aanslag te spreiden over drie aanslagjaren

640 Bedrijfsbelastingen	0,05	
aan 452 Te betalen belastingen en taksen		0,05

» *De boekhoudkundige verwerking van ruilverrichtingen*
(advies 2013/7)
Advies van 24 april 2013

TREFWOORD

Ruilverrichting

I. INLEIDING

1. In dit advies bespreekt de Commissie voor Boekhoudkundige Normen de boekhoudkundige verwerking van ruilverrichtingen die onder de toepassing vallen van artikel 36, lid 2 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen¹ (hierna KB W.Venn.). De ruilverrichtingen die in dit artikel worden bedoeld zijn de verrichtingen waarbij tussen dezelfde partijen een dubbele vervreemding plaatsheeft. Die verrichtingen kunnen betrekking hebben op elke ruil van goederen, rechten of waarden en dus niet enkel van zaken².

II. ALGEMENE PRINCIPES BETREFFENDE RUILVERRICHTINGEN: HET TIJDSTIP WAAROP DE DOOR DE PARTIJEN GEREALISEERDE MEER- OF MINDERWAARDEN BIJ RUILOVEREENKOMSTEN IN RESULTAAT WORDEN GENOMEN EN HET TIJDSTIP WAAROP DE UITBOEKING VAN DE ACTIVA OP DE BALANS DIENT PLAATS TE VINDEN

2. Voor het vaststellen van de datum waarop de bij een ruilovereenkomst gerealiseerde meer- of minderwaarden in resultaat moeten worden genomen, kan de Commissie verwijzen naar hetgeen zij hieromtrent heeft bepaald in het CBN-advies 2012/17 – Erkenning van opbrengsten en kosten. In dit advies heeft de Commissie immers standpunt ingenomen over het tijdstip waarop opbrengsten en kosten precies in resultaat moeten worden genomen bij de vervreemding van goederen. Met name stelt de Commissie in dit advies dat de opbrengsten en kosten die voortvloeien uit de vervreemding van een goed, moeten worden toegerekend aan het boekjaar waarin de voornaamste risico's van het goed worden overgedragen aan de verkrijger, waarbij rekening moet worden gehouden met de aard van het contract en het betrokken goed.

3. Tevens stelt de Commissie in dit advies dat bij de vervreemding van een actief dient te worden opgemerkt dat het resultaat van deze vervreemding in principe wordt gekoppeld aan

¹ BS 6 februari 2001.

² Verslag aan de Koning bij het KB van 3 december 1993 tot wijziging van de koninklijke besluiten van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, van 12 september 1983 tot bepaling van de minimum indeling van een algemeen rekeningstelsel en van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen, BS 23 december 1993 (hierna: KB van 3 december 1993), dat het huidige artikel 36, lid 2 KB W.Venn. invoerde in het KB van 8 oktober 1976. Het verslag aan de Koning preciseert nog dat de ruilverrichtingen als bedoeld in artikel 36, lid 2 KB W.Venn. niet slaan op de inschrijvingen of inbrengen als bedoeld in artikel 39 KB W.Venn. (toenmalige artikel 23 KB 8 oktober 1976) evenmin als op ruilverrichtingen die enkel betrekking hebben op het instrument waarin een recht is vervat, zonder te raken aan het recht zelf.

de uitboeking van dit actief van de balans, en dit op datum van boekhoudkundige realisatie van het actief.

4. Vermits ruilverrichtingen in de zin van artikel 36, lid 2 KB W.Venn. die verrichtingen zijn waarbij tussen partijen een dubbele vervreemding plaatsheeft, moet ook bij de boekhoudkundige verwerking van ruilverrichtingen rekening worden gehouden met bovenstaande principes.

III. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING

5. De boekhoudkundige verwerking van ruilverrichtingen houdt een dubbele vervreemding van activa in en moet bijgevolg ook als dusdanig in de boekhouding worden weergegeven.

6. De activa die door een vennootschap worden vervreemd in het kader van een ruil, verlaten de actiefpost waarin zij waren geboekt op de datum waarop de voornaamste risico's van deze activa worden overgedragen aan de medecontractant³. De meer- of minderwaarde die bij deze vervreemding wordt gerealiseerd wordt eveneens op deze datum in resultaat genomen.

7. De activa die een vennootschap verwerft in het kader van een ruil, worden in de passende actiefpost geboekt op de datum waarop de vennootschap de voornaamste risico's van deze activa overneemt van de medecontractant.

Wat de waardering van de door ruil verkregen actiefbestanddelen betreft, kan worden verwezen naar artikel 36, lid 2 KB W.Venn. dat bepaalt: "De aanschaffingsprijs van een door ruil verkregen actiefbestanddeel is de marktwaarde van het (de) in ruil hiervoor overgedragen actiefbestanddeel(-delen); is deze waarde moeilijk vast te stellen, dan is de aanschaffingsprijs de marktwaarde van het door ruil verkregen actiefbestanddeel. Deze waarden worden geschat op de datum van de ruil".

Onder het begrip "marktwaarde" in de zin van artikel 36, lid 2 KB W.Venn. moet volgens de Commissie het bedrag worden begrepen waarvoor een actief kan worden verhandeld tussen ter zake goed geïnformeerde, onafhankelijke partijen die uit vrije wil een transactie afsluiten.⁴

Als bij de ruil een opleg in geld is verkregen, is voor de onderneming die de opleg heeft betaald, de aanschaffingswaarde van het door ruil verworven actief, de marktwaarde van de in ruil overgedragen goederen, met inbegrip dus van het bedrag van de opleg; voor de onderneming die de opleg heeft ontvangen is de aanschaffingswaarde de marktwaarde van de in ruil overgedragen goederen, na aftrek van het bedrag van de opleg.⁵

Het kan ook voorkomen dat de marktwaarde van het in ruil overgedragen goed moeilijk, maar van het verworven goed makkelijk is vast te stellen, omdat er een effectieve markt voor bestaat. In dat geval moet als aanschaffingswaarde de marktwaarde worden genomen van het verworven goed, aangezien die zekerder is.⁶

³ Indien deze activa niet geleverd worden op dezelfde dag waarop de ruilovereenkomst wordt gesloten, boeken de contractpartijen onder de *Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen* hun wederzijdse rechten en verplichtingen tot levering van de actiefbestanddelen.

⁴ CBN-advies 126/17 - Bepaling van de aanschaffingswaarde van activa verkregen onder bezwarende titel of om niet, *Bulletin CBN*, nr.47, mei 2002, 20.

⁵ Verslag aan de Koning bij het KB van 3 december 1993.

⁶ Verslag aan de Koning bij het KB van 3 december 1993.

Ten slotte wenst de Commissie nog te specificëren dat onder de in artikel 36, lid 2 *in fine* KB W.Venn. bedoelde “datum van de ruil”, de datum moet worden begrepen waarop de ruil-overeenkomst werd gesloten, en niet de datum waarop de voornaamste risico’s van de actief-bestanddelen werden overgedragen aan de medecontractant.

IV. VOORBEELD⁷

8. Een vennootschap A en een vennootschap B komen op 1 maart 20X0 overeen om een machine X, eigendom van vennootschap A, te ruilen voor een machine Y, eigendom van vennootschap B. De partijen komen tevens overeen dat vennootschap B aan vennootschap A een opleg van 10.000 euro moet betalen.

Op het ogenblik van de ruil staat de machine X bij vennootschap A geboekt aan een netto-boekwaarde van 40.000 euro (aanschaffingswaarde 75.000 euro, geboekte afschrijvingen 35.000 euro). De vennootschap A schat dat deze machine X op 1 maart 20X0 een marktwaarde heeft van 50.000 euro.

De machine Y staat in de balans van vennootschap B ingeschreven aan een netto-boekwaarde van 44.000 euro (aanschaffingswaarde 143.000 euro, geboekte afschrijvingen 99.000 euro). De vennootschap B schat dat de marktwaarde van machine Y op 1 maart 20X0, 40.000 euro bedraagt.

De vennootschappen A en B komen overeen dat het juridische risico van het toevallige verlies⁸ van de activa zal worden overgedragen aan de medecontractant op de dag van levering van de activa.

9. De partijen komen overeen dat zij de activa aan elkaar zullen leveren op 15 april 20X0.

10. Op 15 april 20X0, d.i. de dag waarop beide partijen de voornaamste risico’s van de in de ruil betrokken goederen aan elkaar overdragen⁹, zullen in hoofde van de vennootschappen A en B volgende boekingen moeten plaatsvinden:

Vennootschap A:

231..0	Installaties, machines en uitrusting: machine Y	40.000	
5500	Kredietinstellingen: Rekening-courant (opleg)	10.000	
231..9	Geboekt afschrijvingen Installaties, machine en uitrusting: machine X	35.000	
	aan 231..0 Installaties, machine en uitrusting: machine X		75.000
	763 Meerwaarden op de realisatie van vaste activa		10.000

⁷ In de voorbeelden wordt steeds abstractie gemaakt van de Belasting over de Toegevoegde Waarde.

⁸ Partijen verwijzen hierbij naar artikel 1624 van het BW.

⁹ In dit voorbeeld gaat de Commissie ervan uit dat de overdracht van het juridisch risico van het toevallig verlies van de zaak zoals bepaald door artikel 1624 van het BW als voornaamste risico moet worden aangenomen voor deze ruilovereenkomst. De datum van eigendomsoverdracht (in dit voorbeeld op datum van het sluiten van de overeenkomst) wordt in deze door de Commissie van ondergeschikt belang geacht.

Vennootschap B:

231..0	Installaties, machines en uitrusting: machine X	50.000	
231..9	Geboekt afschrijvingen Installaties, machine en uitrusting: machine Y	99.000	
663	Minderwaarden op de realisatie van vaste activa	4.000	
	aan 231..0 Installaties, machine en uitrusting: machine Y		143.000
	5500 Kredietinstellingen: Rekening-courant (opleg)		10.000

» *De boekhoudkundige verwerking van de door de Waalse regering gecreëerde opleidingscheques (advies 2013/8)*
Advies van 24 april 2013

TREFWOORDEN

Bedrijfssubsidies – opleidingscheques

I. INLEIDING

1. Het decreet van 10 april 2003¹ en het besluit van de Waalse regering van 1 april 2004² creëren in Wallonië het systeem van *opleidingscheques*. Kleine of middelgrote ondernemingen die op basis van de voorwaarden in het decreet voor opleidingscheques in aanmerking komen, kunnen, afhankelijk van het aantal werknemers dat de onderneming heeft ingeschreven bij de R.S.Z., een maximaal aantal opleidingscheques met een zichtwaarde van 30 euro per cheque aankopen. Deze cheques worden aangekocht bij de emittent, aangewezen door de Regering op voordracht van de “Office wallon de la Formation professionnelle et de l’Emploi” tegen de prijs van 15 euro per cheque.

II. BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING

2. Naar het oordeel van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen dienen deze opleidingscheques als volgt verwerkt te worden in de boekhouding van de onderneming die ze aankoopt.

Bij aankoop boekt de onderneming de opleidingscheques als een actief in post IX *Liquide middelen* van de activa. De tussenkomst van de Waalse overheid in de aankoop prijs ervan (15 euro) wordt beschouwd als een subsidie, nl. een bedrag dat door een overheid aan een entiteit wordt toegekend om bepaalde exploitatiekosten te compenseren. Deze subsidie wordt als bedrijfsopbrengst geboekt op het ogenblik dat het recht van de onderneming op deze subsidie komt vast te staan, en men het bedrag van de subsidie kent.³

57 Kassen: opleidingscheques
aan 440 Leveranciers
740 Bedrijfssubsidies en compenserende bedragen

Wanneer de opleiding pas plaatsvindt in een boekjaar dat volgt op het jaar van aanschaffing van de opleidingscheques, wordt het aandeel van de Waalse overheid in de opleidingscheques bij aanschaf op een overlopende rekening geboekt (493 *Over te dragen opbrengsten*) en in opbrengst genomen op het moment waarop de opleiding plaatsvindt.

¹ Decreet betreffende de financiële incentives voor de opleiding van werknemers die bij een onderneming in dienst zijn, *BS* 29 april 2003.

² Besluit van de Waalse Regering tot uitvoering van het decreet van 10 april 2003 betreffende de financiële incentives voor de opleiding van werknemers die bij een onderneming in dienst zijn, *BS* 14 juni 2004.

³ Zie ook de regels met betrekking tot exploitatiesubsidies opgenomen in het CBN-advies 2011/13 Overheids-subsidies, *Bulletin CBN*, nr. 58, juni 2011, 30-41.

740 Bedrijfssubsidies en compenserende bedragen	
	aan 493 Over te dragen opbrengsten

Bij ontvangst van de factuur van de opleidingsverstrekker, wordt de door de opleidingsverstrekker aangerekende prijs door de onderneming ten laste genomen.

61 Diensten en diverse goederen of 623 Andere personeelskosten	
411 Terug te vorderen btw bij aankopen	
	aan 440 Leveranciers

De geactiveerde opleidingscheque wordt afgeboekt wanneer hij als betaalmiddel wordt gebruikt.

440 Leveranciers	
	aan 57 Kassen: opleidingscheques

De Commissie brengt tot slot in herinnering dat het totaal bedrag van de subsidies (andere dan investeringssubsidies) in de toelichting bij de jaarrekening dient vermeld te worden.⁴

⁴ Artikel 91, A, XII.B KB W.Venn.

» *De boekhoudkundige verwerking van een herziening van de btw op een aangekocht bedrijfsmiddel (advies 2013/9) Advies van 8 mei 2013*

TREFWOORDEN

Aanschaffingswaarde – herziening btw

Aan de Commissie werd de vraag gesteld op welke wijze een herziening van de belasting over de toegevoegde waarde (hierna: btw) op een aangekocht materieel vast actief boekhoudkundig moet worden verwerkt.

In toepassing van artikel 36 van het koninklijk besluit ter uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen omvat de aanschaffingsprijs van een aangekocht materieel vast actief naast de aankoopprijs de bijkomende kosten zoals niet terugbetaalbare belastingen en vervoerskosten.

Wanneer de btw gegeven op bedrijfsmiddelen die eerder door een belastingplichtige werd afgetrokken wordt herzien, zal deze herziening geen aanleiding geven tot een aanpassing van de aanschaffingswaarde van het bedrijfsmiddel.

De herziening van de btw moet worden geboekt op de rekening 64 *Bedrijfsbelastingen* of op een rekening 743 tot 749 *Diverse bedrijfsopbrengsten* afhankelijk van het geval of de herziening respectievelijk resulteert in een negatieve dan wel een positieve herziening.

De Commissie wenst hier nog aan toe te voegen dat, wanneer de herziening het gevolg is van uitzonderlijke omstandigheden, de herziening boekhoudkundig wordt verwerkt als een uitzonderlijk resultaat.

» *Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen: voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro (advies 2013/10)*
Advies van 8 mei 2013

TREFWOORDEN

Afwijking – bijkantoor – functionele valuta

I. INLEIDING

1. Aan de Commissie werd gevraagd of in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse ondernemingen, net zoals Belgische vennootschappen, hun boekhouding kunnen voeren en hun enkelvoudige jaarrekening kunnen opstellen in een andere munt dan de euro.

II. BEGINSSEL: BOEKHOUDING EN JAARREKENING IN EURO

2. Artikel 22 van het Koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen (hierna: KB W.Venn.) bepaalt dat in de jaarrekening de bedragen in euro uitgedrukt worden. Deze verplichting geldt niet enkel voor vennootschappen naar Belgisch recht, maar ook voor Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen.¹

De Boekhoudwet verklaart namelijk enkele bepalingen van het vennootschapsrecht van toepassing op Belgische bijkantoren. Zo bepaalt artikel 10, § 2, eerste lid van de Boekhoudwet dat de ondernemingen die niet zijn onderworpen aan het Wetboek van Vennootschappen en zijn uitvoeringsbesluiten (waaronder dus de Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen, met uitzondering van de bijkantoren in artikel 10, § 2, 5° van de Boekhoudwet²) zich dienen te gedragen naar de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen wat betreft de vorm, de inhoud, de controle en de neerlegging van de jaarrekening en het jaarverslag.

In het bijzonder dienen in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse ondernemingen, op basis van artikel 92, § 2 Wetboek van Vennootschappen, een inventaris op te maken volgens de waarderingsregels bepaald in het KB W.Venn. en een jaarrekening op te maken in de vorm en met de inhoud zoals vastgelegd in het KB W.Venn. Dit laatste impliceert dat in de jaarrekening van deze bijkantoren in beginsel de bedragen in euro uitgedrukt moeten worden.³ Deze verplichting geldt evenwel niet voor bijkantoren die geen eigen opbrengsten hebben door verkoop van goederen of dienstverlening aan derden of door geleverde goederen of verleende

¹ Artikel 1, tweede lid van de Boekhoudwet van 17 juli 1975 (hierna: de Boekhoudwet) beschouwt Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen als ondernemingen, onderworpen aan de Belgische Boekhoudwet; zie ook CBN-advies 117/2 – Munt waarin de boekhouding moet worden gevoerd en de jaarrekening opgesteld, *Bull. CBN*, nr. 7, juni 1980, 2-4.

² De in artikel 10, § 2, 5° van de Boekhoudwet bedoelde bijkantoren, zijn de door buitenlandse ondernemingen die niet zijn onderworpen aan het Wetboek van Vennootschappen in België gevestigde bijkantoren en centra van werkzaamheden, wanneer die bijkantoren en centra van werkzaamheden geen eigen opbrengsten hebben door verkoop van goederen of dienstverlening aan derden of door geleverde goederen of verleende diensten aan de buitenlandse onderneming waarvan zij afhangen en waarvan de werkingskosten volledig door de laatstgenoemde worden gedragen.

³ Artikel 22 KB W.Venn.

diensten aan de buitenlandse vennootschap waarvan zij afhangen, en waarvan de werkingskosten volledig door de laatstgenoemde worden gedragen.⁴

3. De Commissie merkt echter wel op dat de jaarrekening opgesteld door het bijkantoor met betrekking tot haar werkzaamheden in België niet afzonderlijk openbaar moet worden gemaakt door neerlegging.⁵

III. TOELATING VOOR HET VOEREN VAN DE BOEKHOUDING EN HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING IN EEN ANDERE MUNT DAN DE EURO

A. Bepaling van de functionele valuta van het bijkantoor van een buitenlandse onderneming

4. In uitzonderlijke gevallen is het opstellen van een jaarrekening in euro niet aangewezen, omdat dit, als gevolg van de hierdoor ontstane wisselkoers- of omrekeningsverschillen, een vertekend beeld zou geven van de economische werkelijkheid.⁶ Het kan inderdaad voorvallen dat de personen belast met het bestuur van het bijkantoor van een buitenlandse onderneming, op basis van de in CBN-advies 117/3 uiteengezette factoren ter bepaling van de functionele valuta, van oordeel is dat haar Belgisch bijkantoor een andere functionele valuta dan de euro heeft.

De Commissie is immers van oordeel dat de regel dat de jaarrekening moet worden opgesteld in euro niet de mogelijkheid uitsluit hierop een afwijking toe te staan wanneer de werkzaamheden van het bijkantoor in hoofdzaak worden uitgeoefend buiten de euro muntzone en het grootste deel van haar tegoeden en verplichtingen en van haar resultaten in deze muntzone moeten worden gesitueerd. In deze gevallen speelt de gewenste coherentie met de euro context niet of nauwelijks.⁷

De Commissie is er zich tevens van bewust dat het aanvragen van een afwijking in deze gevallen kan gebaseerd zijn op interne managementmotieven, op basis waarvan bepaalde wisselkoersrisico's in één bijkantoor ondergebracht worden, en men voor dit bijkantoor wenst te rapporteren in een andere valuta dan deze van de groep.

5. Aangezien Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen op basis van artikel 1, tweede lid van de Boekhoudwet worden beschouwd als ondernemingen onderworpen aan de Belgische Boekhoudwet, en artikel 10, § 2 van diezelfde Boekhoudwet bepaalt dat de ondernemingen zich dienen te gedragen naar de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen wat betreft de vorm, de inhoud, de controle en de neerlegging van de jaarrekening in het jaarverslag, is de Commissie van mening dat zowel artikel 14 van de Boekhoudwet als 125,

⁴ Artikel 92, § 2 W.Venn.

⁵ Sinds 1991 is de verplichting tot openbaarmaking van de afzonderlijke jaarrekening van het bijkantoor weggefallen; artikel 107, § 3 W.Venn.

⁶ CBN-advies 117/3 – Voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro.

⁷ Zie Wet van 12 juli 1991 houdende wijziging van artikel 3 van de wet van 30 december 1985 en van de artikelen 1018 en 1650 van het Gerechtelijk Wetboek ten einde de bedragen in de openbare en administratieve akten te kunnen uitdrukken in Ecu of in een andere munteenheid dan de Belgische frank (BS 9 augustus 1991), *Bull. CBN*, nr. 27, 15-17.

§ 1 van het Wetboek van Vennootschappen van toepassing zijn op Belgische bijkantoren van buitenlandse ondernemingen. In artikel 14 van de Boekhoudwet van 17 juli 1975 en in artikel 125, § 1 van het Wetboek van Vennootschappen wordt de procedure voor het vragen van een afwijking op de Belgische boekhoudkundige verplichtingen vastgelegd.

6. Het bestuursorgaan dient in de afwijkingsaanvraag op oordeelkundige wijze de functionele valuta te motiveren als zijnde de valuta die de economische gevolgen van de onderliggende transacties, gebeurtenissen en omstandigheden op de meest getrouwe wijze weergeeft. Het gebruik van de functionele valuta wordt in eerste instantie gemotiveerd op basis van de primaire aanwijzingen, zoals die door de Commissie werden uiteengezet in advies 117/3, en in tweede instantie op basis van de verder in dat advies aangereikte elementen.⁸

7. De Commissie wenst tevens in herinnering te brengen dat:

- het feit dat een in België gevestigd bijkantoor haar aankopen en haar omzet grotendeels met het buitenland verwezenlijkt, als dusdanig niet volstaat om de toekenning te rechtvaardigen van een afwijking die ertoe strekt haar jaarrekening op te stellen in een vreemde munt,⁹ tenzij de transacties stevast in een andere munt dan de euro zouden afgewikkeld worden;
- het bijkantoor dat de afwijking wenst te verkrijgen, de meeste van haar werkzaamheden in een andere muntzone dan de euro muntzone moet verrichten en dat de meeste van haar tegoeden, verbintenissen en resultaten op die muntzone betrekking moeten hebben. De Commissie is immers van oordeel dat een bijkantoor dat om een afwijking verzoekt, moet kunnen aantonen dat zij *daadwerkelijk* de meeste van haar activiteiten in die andere muntzone dan de euro muntzone verricht.¹⁰

B. Praktische implicaties en procedure

8. De aanvraag tot afwijking dient te worden ingediend vóór afsluitdatum van het boekjaar van het bijkantoor waarvoor de afwijking wordt gevraagd. Bij de aanvraag tot afwijking dient een kopie van de interne jaarrekening van het laatst afgesloten boekjaar van het bijkantoor te worden gevoegd.

9. Wat betreft de omrekening van de actief- en passiefbestanddelen van de balans en de elementen van de resultatenrekening, is de Commissie van oordeel dat in beginsel de gevolgen van de wijziging van de functionele valuta prospectief moeten worden verwerkt. Bijkantoren die in de loop van het boekjaar een afwijking krijgen, dienen bijgevolg alle reeds bestaande posten van de balans en resultatenrekening om te rekenen naar de nieuwe functionele valuta op basis van de wisselkoers op datum waarop de wijziging van functionele valuta heeft plaatsgevonden.¹¹ De Commissie staat toe dat de omzetting gebeurt op datum van de openingsbalans en tegen de koers die op dat moment van kracht is (slotkoers), op voorwaarde dat op die datum voldaan is aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de afwijking

⁸ CBN-advies 117/3 – Voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro.

⁹ CBN-advies 117/2 – Munt waarin de boekhouding moet worden gevoerd en de jaarrekening opgesteld, *Bull. CBN*, nr. 7, juni 1980, 2-4.

¹⁰ *Bull. CBN*, nr. 47, 56.

¹¹ CBN-advies 2011/12 – Afwijking inzake functionele valuta: praktische implicaties en procedure.

en mits inachtneming van het principe van onveranderlijkheid zoals geformuleerd in artikel 7, § 2 van de Boekhoudwet.¹²

10. De Commissie benadrukt bovendien dat de afwijking voor het voeren van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro slechts voor drie opeenvolgende boekjaren zal gegeven worden. Heeft het bijkantoor nog geen jaarrekening opgemaakt (omdat het eerste boekjaar nog niet is afgesloten) op het moment waarop de aanvraag wordt ingediend, zal de Commissie adviseren om, indien is voldaan aan de voorwaarden, de afwijking slechts toe te kennen voor één boekjaar. Wenst het bijkantoor een verlenging van de verleende afwijking te bekomen, dan dient zij haar aanvraag tijdig in te dienen (vóór afsluitdatum van het boekjaar waarvoor de afwijking wordt gevraagd), vergezeld van een kopie van de interne jaarrekening van het laatst afgesloten boekjaar.

11. Indien het bestuursorgaan de functionele valuta, eenmaal vastgesteld, wil wijzigen, kan dit enkel door het indienen van een nieuwe aanvraag tot afwijking. Deze voorwaarde geldt niet indien het bestuursorgaan besluit over te schakelen op de euro gedurende de periode waarvoor de afwijking geldt.¹³

¹² Zie ook CBN-advies 174/1 – Beginselen van een regelmatige boekhouding, *Bull. CBN*, nr. 38, februari 1997, 2-32 en CBN-advies 2011/12 – Afwijking inzake functionele valuta: praktische implicaties en procedure.

¹³ Zie ook CBN-advies 117/3 – Voeren van de boekhouding en opstellen van de jaarrekening in een andere munt dan de euro.

» **Begrip “omzet”: doorrekening van belastingen en accijnzen**
(advies 2013/11)
Advies van 8 mei 2013

TREFWOORDEN

Accijns – afvalstoffenheffing – omzet

I. INLEIDING

1. Artikel 96, I.A. van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen¹ (hierna KB W.Venn.) bepaalt dat onder omzet moet worden verstaan “het bedrag van de verkoop van goederen en de levering van diensten aan derden, in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening van de vennootschap, onder aftrek van de op de verkoopprijs in de handel toegestane kortingen (afslag, ristorno, rabat); dit bedrag omvat niet de belasting over de toegevoegde waarde, noch enige andere rechtstreeks met de omzet verbonden belasting.”

2. Aan de Commissie werd de vraag gesteld wat precies moet worden begrepen onder de “rechtstreeks met de omzet verbonden belastingen”.

II. DEFINITIE VAN DE “RECHTSTREEKS MET DE OMZET VERBONDEN BELASTINGEN”

3. De Commissie is van oordeel dat onder de “rechtstreeks met de omzet verbonden belastingen” de belastingen moeten worden verstaan waarbij het bedrag van de belasting rechtstreeks wordt berekend op de bruto-ontvangsten die de vennootschappen hebben verworven ten gevolge van een deel of het geheel van hun activiteiten.

4. Een voorbeeld van een belasting die “rechtstreeks met de omzet is verbonden” in de zin van artikel 96, A.I. KB W.Venn. is een lokale belasting op vertoningen en vermakelijkheden waarbij de belasting wordt berekend op de bruto-ontvangsten van deze vertoningen of vermakelijkheden voor de organiserende vennootschap².

¹ BS 6 februari 2001.

² Zie ook K. VAN HULLE en N. LYBAERT, *Boekhoud- en jaarrekeningenrecht*, Brugge, Die Keure, 2005, 424; Hierbij wenst de Commissie nog op te merken dat de lokale belasting op de vertoningen en vermakelijkheden enkel als een “rechtstreeks met de omzet verbonden belasting” kan worden beschouwd wanneer deze belasting wordt geheven op de bruto-ontvangsten van deze vertoningen of vermakelijkheden voor de organiserende vennootschap. In de praktijk is het immers zo dat heel wat gemeenten een belasting heffen op vertoningen en vermakelijkheden waarbij de belasting niet op de bruto-ontvangsten wordt geheven, maar waar de belasting wordt geheven op grond van forfaitaire bedragen. Dergelijke belastingen op vertoningen en vermakelijkheden kunnen uiteraard niet worden beschouwd als zijnde “rechtstreeks met de omzet verbonden”.

III. TOEPASSINGEN

5. Aan de Commissie werd in het verleden de vraag gesteld of de accijns op bepaalde producten moet worden beschouwd als een “rechtstreeks met de omzet verbonden belasting” in de zin van artikel 96, I.A. KB W.Venn. De Commissie meent dat de accijns op bepaalde producten (minerale oliën, tabak, alcoholische dranken, suiker, enz.) niet rechtstreeks met de omzet is verbonden en bijgevolg niet van het bedrag van de omzet kan worden afgetrokken, noch in de voorstelling van de jaarrekeningen, noch voor het bepalen van het toepassingsveld van de hierboven vermelde bepalingen van de wet op de boekhouding en van het KB W.Venn.

6. Aan de Commissie werd tevens de vraag gesteld of de Vlaamse afvalstoffenheffing³ moet worden beschouwd als een “rechtstreeks met de omzet verbonden belasting” in de zin van artikel 96, I.A. KB W.Venn. De Commissie merkt hierbij op dat uit artikel 46 van het materialendecreet volgt dat de afvalstoffenheffing ten aanzien van de afvalverwerkende of overbrengende ondernemingen steeds geheven wordt per ton verwerkte of overgebrachte afvalstoffen. Bijgevolg kan deze afvalstoffenheffing naar mening van de Commissie niet worden beschouwd als een “rechtstreeks met de omzet verbonden belasting”. Deze belasting wordt immers niet geheven op de bruto-ontvangsten (of omzet) van de afvalverwerkende of overbrengende ondernemingen.

Dit advies vervangt het advies 101.

³ Dit is de milieuheffing die wordt opgelegd door artikel 44 en volgende van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, BS 28 februari 2012 (verkort: materialendecreet).

Lay-out en zetwerk
KARAKTERS, GENT